

Osebne vesti

V spomin

Ana Zupančič (*15. 5. 1950 – †30. 5. 2007)



30. maja 2007 nas je v 58. letu nenadoma zapustila sodelavka Zgodovinskega arhiva Celje, Ana Zupančič. Rojena je bila 15. maja 1950 v Trbovljah, v arhivu pa se je zaposlila 8. aprila 1984 kot arhivska pomočnica. Po opravljenem strokovnem izpopolnjevanju iz knjigoveških del v restavratorski delavnici Arhiva Republike Slovenije leta 1987 pa je opravljala delo knjigoveza oziroma knjigoveške manipulantke.

Sodelavci se bomo Ane spominjali predvsem po njeni toplini in dostopnosti ter pravi materinski vne- mi, s katero je pričakala vsako "novo pridobitev" – novega sodelavca. Če si njen "sprejemni izpit" uspešno naredil, si si lahko obetal, da si v svojem novem okolju pridobil dragoceno in dobro prijateljico ter vrelec neizmerne optimizma in bogatih življenjskih izkušenj, ki si jih je Ana nabirala na svoji pogosto trnovi življenjski poti. Trpke preizkušnje, ki so jo spremljale od mladih let, so jo utrdile in naredile dovzetno za boj s krivicami, ki so se dogajale njej ali ljudem, ki jih je cenila in imela rada. S svojo nesebično pomočjo je stala ob strani vsakomur, ki jo je prosil, velikokrat pa je sama od sebe skromno in nevsiljivo pomagala, kjerkoli je mogla, ne da bi za to pričakovala prošnjo ali priznanje.

Pogosto smo potrebovali in prosili za njeno pomoč, če je bilo treba reševati skorajda popolnoma uničeno in izgubljeno gradivo, listine in knjige, ki so pod njenimi skrbnimi rokami oživele in zasijale v popolnoma novi podobi. Vsakega, še tako zahtevnega

delo se je lotila z neprekosljivo vnemo in radovednostjo, trmasto se je trudila, se ob delu neutrudno učila in vedno znova postavljala pred nas sadove svoje spretnosti in znanja. Več kot vsaka materialna nagrada sta ji pomenila iskrena zahvala in zanimanje za njeno delo. Ure in ure je lahko pripovedovala o delu, ki ga je sprejela kot poslanstvo in se ga je kot poslanstva tudi spoštljivo lotevala. Svoje najhvaležnejše poslušalce pa je zadnja leta imela med šolarji, ki so svoj obisk našega arhiva sklenili prav v njeni delavnici. Šolske skupine je v začetku sprejela z nezaupanjem in tremo, a ju je zaradi svoje odprte narave in poznavanja tematike brž premagala. Na vsak tak obisk se je skrbno pripravila in svoj nastop opravila v svoje in še večje veselje mladih obiskovalcev arhiva, ki se jim je prav obisk knjigoveške delavnice najbolj vtisnil v spomin.

Zadnja leta je precej časa prebila tudi v recepciji. Vljudnejše in prijaznejše, a tudi odločnejše recepcije, kadar je tako nanoslo, si nihče ne bi mogel želeči, številne stranke pa so tudi zaradi nje dobile dober vtis o arhivu.

Ne bo nas več pozdravila pri vhodu, nikoli več nas ne bo povabila v svojo delavnico in ne bo več klepetala z nami o rožah, knjigah, glasbi, otrocih in o delu, ki ga je imela nadvse rada. Ker je – pomirjena s sabo – odšla in pustila praznino v dušah vseh, ki smo jo poznali in se moramo šele navaditi, da je na pot brez vrnitve odšel še nekdo, ki je v arhiv in naša življenja vnašal vse tisto, česar nam v tem hitrem in brezosebnem svetu vedno bolj primanjkuje.

Aleksander Žižek

V spomin. Antoša Leskovca

V septembrskih dneh, ko se je narava odela v plašč pisanih barv, se je iztekla življenjska pot profesorja in arhivskega svetnika Antoše Leskovca. Rojen je bil leta 1928 v Radovljici, vendar se je družina po očetovi smrti že leta 1930 preselila v Maribor. Po maturi na realni gimnaziji v Mariboru je nadaljeval študij v Ljubljani, na Filozofski fakulteti, kjer je leta 1952 diplomiral iz zgodovine in filozofije.

Redno delovno mesto je sprejel leta 1958 v mari-borskem arhivu. Pred tem je uspešno opravil višji arhivski tečaj v Beogradu, arhivske izkušnje pa si je nabiral v dveh arhivih, v Državnem in mestnem arhivu v Ljubljani in v Državnem arhivu Hrvatske.

Z ustanovitvijo Pedagoške akademije v Mariboru je bil sprejet za predavatelja občje zgodovine do oktobrske revolucije. Tam je ostal le štiri leta, saj je leta



1973 spoznal, da je njegovo mesto v Pokrajinskem arhivu Maribor. Njegovo arhivsko in vodstveno delo je bilo odslej vidno v zgodovini nadaljnega razvoja arhiva. Bil je namestnik in pomočnik ravnatelja, nekaj časa tudi vršilec dolžnosti. Vendar je njegov največji in neprecenljivi prispevek še danes viden na področju arhivske stroke.

Spopadal se je s problemi arhivske stroke in jih uspešno reševal z bogatim znanjem in izkušnjami. Posvetil se je problematiki ohranjenega gradiva pred letom 1850, problematiki gospodarskih fondov in gradivu uprave. Aktivno znanje jezikov mu je omogočalo, da je bil uspešen tudi na mednarodnem področju in na področju zgodovinopisja. Rezultati njegovega arhivskega strokovnega dela so vidni ne le v Pokrajinskem arhivu Maribor, temveč so evidentirani mnogo širše.

Antoša Leskovec je sodeloval tudi pri klasifikaciji arhivskih fondov in zbirk v Pokrajinskem arhivu Maribor in pri urejanju in popisu pomembnih fondov, ki jih hrani arhiv. Naj izpostavim le nekatere:

- Popis zemljiških knjig, gosposčin ter registratorov, mest in trgov
- Veliki župan mesta Maribor 1941–1945
- popisal je gradivo Ogrske uprave
- v osnovi je uredil gradivo fonda Sresko načelstvo Dravograd 1920–1942
- Pripravil popis Pooblaščenec za vprašanja dela šefa civilne uprave za Spodnjo Štajersko

Za zgodovino Maribora je napisal vrsto strokovnih člankov, problemskih razprav in študij, med katerimi zavzema pomembno mesto pregled gospodarstva, uprave, politično kulturni razvoj Maribora v Zgodovini Maribora, ki je izšel v zborniku Maribor skozi stoletja I. leta 1991. Zelo uporabna je izdaja Inventarja 4, Mestna občina Maribor, kjer je predstavljeno gradivo za obdobje 1789–1941. Popisano je skoraj vse gradivo v količini 558 arhivskih škatel in 551 knjig (to je 109 tm). V dodatku omenjenega inventarja je naveden tudi seznam gradiva fonda Arhiv mesta Maribor, ki ga hrani Štajerski deželni arhiv v Gradcu.

Leskovec je intenzivno sodeloval pri evidentiranju arhivskega gradiva v Avstriji in na Madžarskem. Med drugim je bil tudi pritegnjen k delu in izvajanju sporazuma z Avstrijo iz l. 1923 in Arhivske konvencije iz l. 1958. Rezultati obsežnega projekta na Madžarskem s soavtorico Aleksandro Serše so objavljeni v Vodniku (I. in II.) po arhivskem gradivu v Prekmurju v Arhivu Železne županije v Sombothelu (1849–1871). Brez aktivnega znanja madžarščine, nemščine in latinščine in poznavanja posebnosti ogrske uprave vodnik ne bi dosegel kvalitete, ki jo zahtevata arhivska in zgodovinska stroka. Posebno vrednost vodniku daje Leskovčeva osvetlitev upravne organizacije v Prekmurju od srede 19. stoletja naprej. Njegova strokovna prisotnost je bila dobrodošla in zaznana tudi v organih Arhivskega društva Slovenije, Zgodovinskega društva Maribor, Arhivskega društva Maribor. Bil je tudi aktivni član organizacijskega odbora Mednarodnega kulturno zgodovinskega simpozija Modinci. Aktivno je spremljal posvetovanje v Radencih o strokovnih in tehničnih vprašanjih in ob tem navezoval številne stike s strokovnjaki na mednarodnem področju.

Strokovni delavci mariborskega arhiva se bomo Antoše Leskovca spominjali kot mentorja in svetovalca pri reševanju številnih strokovnih problemov. Njegovo znanje in širina pogledov na razvoj arhivske stroke sta dajala zagotovilo uspešnega dela na področju arhivske stroke.

Arhivski svetnik Antoša Leskovec se je upokojil 1. novembra 1993 in je v arhivu preživel 40 let. Čeprav je še vedno rad prihajal v arhivsko čitalnico in med nekdanje sodelavce, in smo ga še vedno radi povprašali za strokovni nasvet, je njegovo zdravje počasi, a vztrajno usihalo. V njegovem fondu, ki smo ga z veseljem sprejeli v arhivske depoje, so ohranjeni številni zapisi, zlasti s svinčnikom zapisani rokopisi, ki so z leti postajali vse težje berljivi in vse bolj utrujeni. Mnogo bi lahko še pisali, a je usoda hotela drugače. V mislih smo se poslovili od njega v septembrskih dneh letošnjega leta. Vsem, ki so ga poznali in z njim sodelovali tako ali drugače, bo Antoša Leskovec ostal v spominu kot nesebični učitelj, vzornik in prijatelj.

Slavica Tovšak